

IV SA/Wa 410/08 - Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie

LEX nr 513441

Wyrok

Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie

z dnia 23 kwietnia 2008 r.

IV SA/Wa 410/08

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia NSA Otylia Wierzbicka.

Sędziowie WSA: Krystyna Napiórkowska, Wanda Zielińska-Baran (spr.).

Sentencja

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2008 r. sprawy ze skargi L. A. na decyzję Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 stycznia 2008 r. nr (...) w przedmiocie odmowy stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego

1. uchyla zaskarżoną decyzję oraz utrzymaną nią w mocy decyzję organu pierwszej instancji;
2. zasądza od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na rzecz skarżącego L. A. kwotę 340 (trzysta czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania sądowego.

Uzasadnienie faktyczne

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją z dnia 14 stycznia 2008 r., wydaną na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 k.p.a. i art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2000 r. Nr 28, poz. 353 z późn. zm.), utrzymał w mocy decyzję Wojewody Dolnośląskiego z dnia 7 grudnia 2007 r. odmawiającą stwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego przez L. A. W uzasadnieniu decyzji podano, iż w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że L. A. (poprzednio L. A.) urodził się w dniu 8 sierpnia 1949 r. w W. jako syn J. i K. z domu E. Rodzice skarżącego w dniu 13 lutego 1957 r. wystąpili do Rady Państwa z podaniem o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie dla siebie i dzieci, w tym małoletniego wówczas L. A., w związku z wyjazdem na stałe do państwa Izrael. Po przyjeździe do Izraela, skarżący, jak wynika z kopii świadectwa posiadania obywatelstwa izraelskiego wydanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, nabył obywatelstwo izraelskie w dniu 29 kwietnia 1957 r.

Organ wskazał, iż do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25 z późn. zm.) - w brzmieniu obowiązującym w dacie wyjazdu skarżącej do Izraela. Zgodnie z regulacją art.

11 wspomnianej ustawy obywatel polski tracił obywatelstwo polskie, jeżeli spełnione zostały jednocześnie dwa warunki, a mianowicie: uzyskanie zezwolenia władzy polskiej na zmianę obywatelstwa oraz nabycie obywatelstwa obcego. Przedmiotowe zezwolenie rozciągało się na dzieci pozostające pod władzą rodzicielską rodzica, któremu udzielono zezwolenie na zmianę obywatelstwa (na dzieci w wieku powyżej 13 lat zezwolenie to rozciągało się jedynie za ich zgodą). O zezwoleniu na zmianę obywatelstwa polskiego orzekła Rada Państwa. Ten akt prawny, zdaniem organu, nie precyzował jednakże trybu ani formy udzielania zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego. Ustawa nie określała nadto, jaki charakter miało mieć owo zezwolenie - indywidualny, czy też generalny. Należy zatem, w ocenie organu przyjąć, iż dopuszczalny był każdy sposób udzielenia przez Radę Państwa takiego zezwolenia.

Organ dodał, że w dniu 23 stycznia 1958 r. Rada Państwa wydała uchwałę nr 5/58 w sprawie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego osobom wyjeżdżającym na stały pobyt do państwa Izrael. Przedmiotowa uchwała obowiązywała do dnia 8 marca 1984 r. i stanowiła generalne pod względem podmiotowym zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na obywatelstwo państwa Izrael obywatelom polskim, którzy opuścili lub opuszczają obszar Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, udając się na stały pobyt do państwa Izrael i złożyli lub złożą prośbę o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego. Uchwała ta nie była publikowana, bowiem zdaniem organu, Rada Państwa nie była zobligowana do stosowania rozwiązań wynikających z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym, a w szczególności przepisów regulujących zasady doręczania pism. Przedmiotowa uchwała wiązała organy administracji publicznej w ich działaniach, ustalając tryb postępowania w sprawach o udzielenie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego w stosunku do osób wyjeżdżających do Izraela.

Organ stwierdził, iż w stosunku do osób, które występowały o zezwolenie na wyjazd i pobyt stały do Izraela i wystąpiły do Rady Państwa o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie, nie wydawano indywidualnych zezwoleń na zmianę obywatelstwa, lecz po złożeniu przez nie wniosków do Rady Państwa o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie oraz sprawdzeniu, że spełniają warunki określone w przywołanej wyżej uchwale - osobom tym wydawano dokumenty podróży uprawniające do opuszczenia terytorium Polski.

Organ wskazał, iż według stanowiska Naczelnego Sądu Administracyjnego wyrażonego w wyroku z dnia 27 października 2005 r., sygn. II OSK 965/07, uchwała nr 5/58 Rady Państwa z dnia 23 stycznia 1958 r. donosi się wprost do osób, które złożyły prośbę o zezwolenie na zmianę obywatelstwa przed jej podjęciem i opuściły Polskę udając się na pobyt stały do Izraela. Orzeczenie w formie uchwały mogło dotyczyć większej liczby osób, których podania były w toku rozpoznawania przez Radę Państwa przed podjęciem tej uchwały. To, że w uchwale nie wymieniono tych osób samo przez się nie oznacza, że adresatem uchwały w tej części nie były oznaczone osoby. Organ podkreślił, że w wyniku przeprowadzonej kwerendy archiwalnej nie udało się odnaleźć dokumentów potwierdzających lub zaprzeczających, że podania rodziców skarżącego trafiły do Rady Państwa, gdyż po upływie 50 lat nie jest możliwe ustalenie tej okoliczności.

Zdaniem Ministra zakres skutków prawnych uchwały Rady Państwa z 1958 r. nie powinien odnosić się do obecnych standardów stosowania prawa, skoro wtedy system prawny

ukształtowany był według innych zasad. Dla podejmujących emigrację do Izraela ówczesny system prawno-organizacyjny był jasny, uzyskanie dokumentu podróży warunkowane było złożeniem wniosku o zmianę obywatelstwa. W tej sytuacji osoba, która złożyła wniosek nie mogła mieć wątpliwości, że uzyskanie dokumentu podróży związane będzie ze zmianą obywatelstwa, przy czym nie miało dla niej znaczenia czy zgoda ta została wyrażona aktem indywidualnym, czy też generalnym.

Zdaniem organu uchwała Rady Państwa spowodowała wskazane w nie skutki prawne, jako skuteczne zezwolenie na zmianę obywatelstwa, w stosunku do osób spełniających kryteria wskazane w uchwale, o ile zdarzenia prawne miały miejsce w okresie jej obowiązywania. Podobne stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku dnia 9 grudnia 2007 r. sygn. akt IV SA/WA 1736/05 oraz w wyroku z dnia 17 stycznia 2007 r., sygn. akt IV SA/Wa 1301/05

Organ naczelny stwierdził, iż J. i K. A. - rodzice skarżącego uchwałą Rady Państwa nr 5/58 uzyskali zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie, które rozciągało się na małoletniego wówczas L. Oznacza to, że skarżący spełnił warunki utraty obywatelstwa wynikające z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim i nie posiada obywatelstwa polskiego. Zatem zasadna jest odmowa wydania dokumentu potwierdzającego posiadanie obywatelstwa polskiego przez skarżącego.

W skardze do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego L. A. reprezentowany przez pełnomocnika, wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz utrzymanej nią w mocy decyzji organu pierwszej instancji i zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu skargi podniesiono, że z licznego orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego wydanego w analogicznych sprawach jednoznacznie wynika, iż zasady i tryb załatwiania spraw o zmianę obywatelstwa określała ustawa z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim, która wymagała aby przedmiotowe zezwolenie, jako przesłanka utraty obywatelstwa polskiego, miało charakter indywidualnego i skierowanego do określonego adresata aktu Rady Państwa. Tym samym uchwała nr 5/58 z dnia 23 stycznia 1958 r., wbrew twierdzeniom organu, nie może być traktowana jako akt stosowania prawa stanowiący generalne zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie w ramach uproszczonej procedury emigracyjnej. Zdaniem pełnomocnika sama treść oświadczeń rodziców skarżącego nie ma znaczenia wobec nie zachowania przewidzianej prawem procedury w tym zakresie. Bezspornym jest, że zachowane dokumenty z Kancelarii Rady Państwa dotyczące spornej uchwały nr 5/58 dowodzą, że sprawy te nie były indywidualnie rozważane na zmianę obywatelstwa polskiego, a zatem rodzice skarżącego nie uzyskali zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego na inne, pomimo złożenia wniosku.

W odpowiedzi na skargę Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wniósł o jej oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Uzasadnienie prawne

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie zważył, co następuje:

Zgodnie z art. I § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. Nr 153, poz. 1269 z późn. zm.) sądy administracyjne sprawują wymiar sprawiedliwości przez kontrolę działalności administracji publicznej, przy czym w świetle §

2 powołanego wyżej artykułu kontrola ta sprawowana jest pod względem zgodności z prawem, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej.

W ocenie Sądu skarga jest zasadna i prowadzi do uchylenia zaskarżonej decyzji oraz utrzymania jej w mocy decyzji organu pierwszej instancji.

Jak wynika, z art. 11 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25 z późn. zm.), mającej zastosowanie w niniejszej sprawie, obywatel tracił obywatelstwo, jeżeli zostały spełnione łącznie dwie przesłanki: po pierwsze - uzyskał zezwolenie władzy polskiej na zmianę obywatelstwa polskiego i po drugie - nabył obywatelstwo obce. Zezwolenie udzielone rodzicom, rozciągało się na dzieci pozostające pod ich władzą, przy czym dzieci w wieku powyżej 13 lat musiały wyrazić zgodę na zmianę obywatelstwa (ust. 2 i 4).

W rozpatrywanej sprawie nie budzi wątpliwości fakt nabycia przez skarżącego w dniu 29 kwietnia 1957 r. obywatelstwa izraelskiego, o tyle wątpliwości budzi kwestia skutecznego uzyskania zgody przez J. i K. A. - rodziców skarżącego na zmianę obywatelstwa polskiego na izraelskie, która zgodnie z ustawą z 1951 r. obejmowała małoletnie dzieci, a więc skarżącego. Według organów orzekających taką zgodę stanowiła uchwała Rady Państwa nr 5/58 z dnia 23 stycznia 1958 r. Zdaniem organów uchwała ta jako akt podjęty na podstawie art. 13 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy, była aktem stosowania prawa, stanowiącym generalne zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego w stosunku do osób, które w związku z wyjazdem do Izraela złożyły stosowny wniosek do Rady Państwa przed datą podjęcia uchwały i opuściły Polskę, jak też w stosunku do osób, które dopiero złożą wniosek o zmianę obywatelstwa i opuszczą Polskę.

Przede wszystkim podkreślenia wymaga, iż w kwestii znaczenia uchwały Rady Państwa nr 5/58 dla indywidualnych postępowań, wypowiedział się Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 27 października 2005 r. (II OSK 965/05, publ. ONSA i WSA 2006/2/66) przyjmując pogląd, iż "nie można a priori przyjąć założenia, że uchwała Rady Państwa nr 5/58 z dnia 23 stycznia 1958 r. w sprawie zezwolenia na zmianę obywatelstwa polskiego osobom wyjeżdżającym na pobyt stały do państwa Izrael (niepubl.) nie stanowi orzeczenia Rady Państwa, wydanego na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. Nr 4, poz. 25), o zezwoleniu na zmianę obywatelstwa polskiego w stosunku do osób, które złożyły prośbę o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego przed podjęciem uchwały". W uzasadnieniu tego wyroku NSA stwierdził, iż uchwała ta mogła stanowić prawnie skutecznie zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego, bowiem z jej treści wynika, iż odnosi się wprost do osób, które złożyły prośbę o zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego i opuściły Polskę, wyjeżdżając do Izraela na pobyt stały, pomimo że nie ma charakteru indywidualnego i konkretnego, gdyż nie wymienia z imienia i nazwiska tych osób. Krąg tych osób powinien określać wniosek (wnioski) Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w art. 13 ust. 2 ustawy o obywatelstwie polskim z 1951 r.. Dla oceny czy uchwała stanowiła takie zezwolenie istotne jest jedynie ustalenie, czy we wniosku Prezesa Rady Ministrów imiennie wymieniono osoby, które wniosły zezwolenie na zmianę obywatelstwa polskiego.

Warto zauważyć, iż powyższy pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego znajduje odzwierciedlenie w licznych późniejszych wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego,

np. wyrok NSA z dnia 28 lutego 2007 r. sygn. II OSK 510/06, wyrok NSA z dnia 13 czerwca 2007 r., sygn. 13 czerwca 2007 r." niepublikowane.

Z akt rozpatrywanej sprawy wynika, że rodzice skarżącego - J. i K. A. wystąpili z prośbą o zezwolenie do Rady Państwa w dniu 13 lutego 1957 r., a zatem mogli być objęci wskazaną uchwałą i otrzymać zezwolenie na zmianę obywatelstwa dla siebie i małoletniego wówczas skarżącego, w związku z wyjazdem na stałe do Izraela. W sprawie wymagane było jednak przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego zmierzającego do ustalenia czy Prezes Rady Ministrów występował do Rady Państwa z wnioskiem o udzielenie im takiej zgody. Bez wyjaśnienia tej okoliczności nie można bowiem rozstrzygać, czy skarżący posiada, czy też utracił obywatelstwo polskie.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ stwierdził, że w wyniku przeprowadzonej kwerendy archiwalnej dotyczącej uchwały Rady Państwa nr 5/58 nie udało się po upływie 50 lat odnaleźć dokumentów w oparciu, o które można byłoby ustalić, czy wniosek rodziców skarżącego trafił, czy też nie trafił do Rady Państwa.

W tych warunkach nie do zaakceptowania jest stanowisko organu, że rodzice skarżącego uzyskali wskazaną wyżej uchwałą nr 5/58 zezwolenie na zmianę obywatelstwa, które obejmowało również małoletniego L. A., a zatem w stosunku do skarżącego zostały spełnione warunki o utracie obywatelstwa polskiego z art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 stycznia 1951 r. o obywatelstwie polskim.

Z podanych powyżej przyczyn należało zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję organu pierwszej instancji wyeliminować z obrotu prawnego, jako wydanych z naruszeniem prawa materialnego.

W tych wszystkich podanych wyżej względów Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 lit. a ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnym (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.), orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 200 cyt. ustawy.